

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 6 września 2017 r.*

Odwołanie – Artykuł 102 TFUE – Nadużycie pozycji dominującej – Rabat lojalnościowy –
Kompetencja Komisji – Rozporządzenie (WE) nr 1/2003 – Artykuł 19

W sprawie C-413/14 P

mającej za przedmiot odwołanie w trybie art. 56 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej,
wniesione w dniu 26 sierpnia 2014 r.,

Intel Corporation Inc., z siedzibą w Wilmington (Stany Zjednoczone Ameryki) reprezentowana przez
D.M. Bearda, QC, a także przez A. Parra i R. Mackenziego, solicitors,

wnosząca odwołanie,

w której pozostałymi uczestnikami postępowania są:

Komisja Europejska, reprezentowana przez T. Christoforou, V. Di Bucciego, M. Kellerbauera oraz
N. Khana, działających w charakterze pełnomocników,

strona pozwana w pierwszej instancji,

Association for Competitive Technology Inc., z siedzibą w Waszyngtonie (Stany Zjednoczone),
reprezentowana przez J.F. Bellisa, avocat,

Union fédérale des consommateurs – Que choisir (UFC – Que choisir),

interwenienci w pierwszej instancji,

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes, A. Tizzano, wiceprezes, R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, J.L. da Cruz
Vilaga (sprawozdawca), E. Juhász, M. Berger, M. Vilaras i E. Regan, prezesi izb, A. Rosas,
J. Malenovský, E. Levits, F. Biltgen, K. Jürimäe i C. Lycourgos, sędziowie,

rzecznik generalny: N. Wahl,

sekretarz: L. Hewlett, główny administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 21 czerwca 2016 r.,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 20 października 2016 r.,

* Język postępowania: angielski.

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Intel Corporation Inc. (zwana dalej „spółką Intel”) wnosi w odwołaniu o uchylenie wyroku Sądu Unii Europejskiej z dnia 12 czerwca 2014 r., Intel/Komisja (T-286/09, zwanego dalej „zaskarżonym wyrokiem”, EU:T:2014:547), mocą którego sąd ten oddalił jej skargę o stwierdzenie nieważności decyzji Komisji C(2009) 3726 wersja ostateczna z dnia 13 maja 2009 r. dotyczącej postępowania przewidzianego w art. 82 [WE] i art. 54 porozumienia EOG (sprawa COMP/C-3/37.990 – Intel, zwana dalej „sporną decyzją”).

Ramy prawne

- 2 Motyw 25 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. 81 i 82 [WE] (Dz.U. 2003, L 1, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 8, t. 2, s. 205) stwierdza:

„Wykrycie naruszeń reguł konkurencji staje się coraz trudniejsze, dlatego w celu skutecznej ochrony konkurencji należy wzmocnić uprawnienia dochodzeniowe Komisji. W szczególności Komisja powinna posiadać uprawnienia do przesłuchiwania wszelkich osób, które mogą posiadać użyteczne informacje, i rejestrowania złożonych oświadczeń. [...] Urzędnicy upoważnieni przez Komisję powinni również posiadać uprawnienia do żądania każdej informacji odnoszącej się do przedmiotu sprawy i celu kontroli”.

- 3 Zgodnie z motywem 32 tego rozporządzenia:

„Zainteresowanym przedsiębiorstwom powinno udzielić się prawa wysłuchania przez Komisję; strony trzecie, których interesów może dotyczyć decyzja, powinny mieć możliwość uprzedniego przedłożenia własnych uwag, zaś podjęte decyzje powinny zostać podane do wiadomości publicznej. W celu zapewnienia zainteresowanym przedsiębiorstwom prawa do obrony, w szczególności prawa dostępu do akt, istotne jest, aby tajemnica handlowa podlegała ochronie. Podobnie należy chronić poufność informacji wymienianych w obrębie sieci”.

- 4 Artykuł 19 rozporządzenia nr 1/2003, zatytułowany „Uprawnienia do przyjmowania oświadczeń”, stanowi:

„1. W celu wypełnienia obowiązków wyznaczonych niniejszym rozporządzeniem Komisja może przesłuchiwać wszelkie osoby fizyczne i prawne, które wyrażą zgodę na przesłuchanie, w celu zebrania informacji odnoszących się do przedmiotu postępowania.

2. Jeżeli przesłuchanie zgodne z ust. 1 przeprowadzane jest w pomieszczeniach przedsiębiorstwa, Komisja informuje o tym organ ochrony konkurencji państwa członkowskiego, w którym odbywa się przesłuchanie. Na żądanie organu ochrony konkurencji państwa członkowskiego jego urzędnicy mogą pomagać urzędnikom i innym towarzyszącym osobom upoważnionym przez Komisję do prowadzenia przesłuchania”.

- 5 Rozporządzenie Komisji (WE) nr 773/2004 z dnia 7 kwietnia 2004 r. odnoszące się do prowadzenia przez Komisję postępowań zgodnie z art. 81 i 82 [WE] (Dz.U. 2004, L 123, s. 18 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 8, t. 3, s. 81) stanowi w art. 3, zatytułowanym „Prawo do przyjmowania oświadczeń”, co następuje:

„1. W przypadku gdy Komisja przesłuchuje osobę za jej zgodą, zgodnie z art. 19 rozporządzenia (WE) nr 1/2003, na początku przesłuchania przedstawia podstawę prawną oraz cel przesłuchania oraz przypomina o jego dobrowolnym charakterze. Informuje także przesłuchiwaną osobę o zamiarze zarejestrowania przesłuchania.

2. Przesłuchanie można przeprowadzić przy użyciu dowolnych środków, w tym telefonu lub środków elektronicznych.

3. Komisja może rejestrować oświadczenia składane przez osoby przesłuchiwane w dowolnej formie. Kopia każdego zapisu jest udostępniana osobie przesłuchiwanej do zatwierdzenia. Tam, gdzie to konieczne, Komisja wyznacza termin, w którym przesłuchiwana osoba może się z nią skontaktować w celu skorygowania oświadczenia”.

Okoliczności powstania sporu i sporna decyzja

- 6 Intel jest spółką prawa amerykańskiego, która zajmuje się projektowaniem, udoskonalaniem, produkcją i sprzedażą mikroprocesorów (zwanymi dalej „CPU” lub „procesorami”), „chipsetów” (zespołów układów scalonych) i innych komponentów półprzewodnikowych, jak również rozwiązań dla platform w zakresie przetwarzania danych i urządzeń komunikacyjnych.
- 7 Rynek, którego dotyczy niniejsza sprawa, odpowiada rynkowi procesorów, w szczególności procesorów CPU x86. Architektura x86 jest standardem opracowanym przez spółkę Intel do stosowania w jego CPU. Umożliwia ona działanie systemów operacyjnych Windows i Linux.
- 8 W następstwie formalnej skargi administracyjnej Advanced Micro Devices Inc. (zwanej dalej „spółką AMD”) złożonej w dniu 18 października 2000 r., uzupełnionej w dniu 26 listopada 2003 r., Komisja – w maju 2004 r. – wszczęła serię dochodzeń i – w lipcu 2005 r. – przeprowadziła kontrole w kilku miejscach prowadzenia działalności spółki Intel, w szczególności w Niemczech, w Hiszpanii, we Włoszech i w Zjednoczonym Królestwie jak również w miejscach prowadzenia działalności jej klientów w Niemczech, Hiszpanii, we Francji, Włoszech i w Zjednoczonym Królestwie.
- 9 W dniu 26 lipca 2007 r. Komisja doręczyła spółce Intel pismo w sprawie przedstawienia zarzutów w przedmiocie jej zachowania wobec pięciu głównych producentów sprzętu informatycznego (*Original Equipment Manufacturer*, zwanych dalej „OEM”), a mianowicie: Dell Inc., Hewlett-Packard Company (HP), Acer Inc., NEC Corp. i International Business Machines Corp. (IBM). Spółka Intel udzieliła na nie odpowiedzi w dniu 7 stycznia 2008 r., a w dniach 11 i 12 marca 2008 r. odbyło się przesłuchanie.
- 10 W dniu 17 lipca 2008 r. Komisja doręczyła spółce Intel uzupełniające pismo w sprawie przedstawienia zarzutów w przedmiocie jej zachowania wobec Media-Saturn-Holding GmbH (zwanej dalej „spółką MSH”), dystrybutora urządzeń elektronicznych i największego europejskiego dystrybutora komputerów stacjonarnych jak również Lenovo Group Ltd. (zwanej dalej „spółką Lenovo”), innego OEM. Pismo to zawierało dowody odnoszące się do zachowania spółki Intel wobec pewnych OEM, których dotyczyło pismo w sprawie przedstawienia zarzutów z dnia 26 lipca 2007 r. Spółka Intel nie udzieliła odpowiedzi w wyznaczonym terminie.
- 11 Komisja w spornej decyzji opisała dwa rodzaje zachowania przyjętego przez spółkę Intel względem jej partnerów handlowych, a mianowicie rabatów warunkowych oraz „bezpodstawnych ograniczeń” mających na celu wykluczenie konkurenta – czyli spółki AMD – z rynku CPU x86. Pierwsze

zachowanie polegało na przyznawaniu rabatu czterem OEM, mianowicie Dellowi, spółce Lenovo, HP i NEC, pod warunkiem że będą kupować u spółki Intel całość lub prawie całość swych CPU x86. Drugie sprowadzało się do dokonywania wypłat na rzecz OEM w celu opóźnienia, wstrzymania lub ograniczenia przez nich sprzedaży pewnych produktów wyposażonych w CPU x86 produkcji spółki AMD.

- 12 Mając na uwadze powyższe względy, Komisja stwierdziła istnienie jednolitego i ciągłego naruszenia art. 102 TFUE i art. 54 Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym z dnia 2 maja 1992 r. (Dz.U. 1994, L 1, s. 3) w okresie od października 2002 r. do grudnia 2007 r. i w konsekwencji nałożyła na spółkę Intel grzywnę w wysokości 1,06 mld EUR.

Postępowanie przed Sądem i zaskarżony wyrok

- 13 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 22 lipca 2009 r. spółka Intel wniosła skargę o stwierdzenie nieważności spornej decyzji, w której podnosi dziewięć zarzutów.
- 14 Pismem zarejestrowanym w sekretariacie Sądu w dniu 2 listopada 2009 r. Association for Competitive Technology Inc. (zwane dalej „ACT”) złożyło wniosek o dopuszczenie do sprawy w charakterze interwenienta popierającego żądania spółki Intel. Zostało ono dopuszczone do sprawy w charakterze interwenienta postanowieniem z dnia 7 czerwca 2010 r.
- 15 Na poparcie zarzutu pierwszego odnoszącego się do kwestii horyzontalnych dotyczących ocen prawnych dokonanych przez Komisję, spółka Intel zakwestionowała rozłożenie ciężaru dowodu i wymagany poziom dowodu, ponieważ kwalifikacja prawna rabatów i wypłat dokonywanych w zamian za wyłączne zaopatrywanie się, jak również kwalifikacja prawna wypłat określonych przez Komisję jako „bezpodstawne ograniczenia”, których cel polegał na tym, że OEM opóźnią, anulują lub ograniczą sprzedaż produktów wyposażonych w CPU pochodzących od spółki AMD.
- 16 Sąd zasadniczo orzekł w pkt 79 zaskarżonego wyroku, że rabaty przyznane Dellowi, HP, NEC i spółce Lenovo były rabatami z tytułu wyłączności w tym sensie, że były związane z warunkiem, iż klient zaopatrywał się w spółce Intel albo w pełnym zakresie swoich potrzeb na CPU x86 albo w istotnej części swoich potrzeb. Ponadto Sąd przedstawił w pkt 80–89 zaskarżonego wyroku, że kwalifikacja takiego rabatu jako nadużycie nie zależy od analizy okoliczności mającej na celu wykazanie jego potencjału w zakresie ograniczenia konkurencji.
- 17 Tytułem uzupełnienia Sąd stwierdził w pkt 172–197 zaskarżonego wyroku, że Komisja wykazała w sposób wystarczający pod względem prawnym oraz po przeanalizowaniu okoliczności sprawy, że rabaty i wypłaty za wyłączność przyznane na rzecz Della, HP, NEC, spółek Lenovo i MSH były w stanie ograniczyć konkurencję.
- 18 W przedmiocie zarzutu drugiego opartego na tym, że Komisja nie wykazała swojej właściwości terytorialnej do zastosowania art. 101 i 102 TFUE odnośnie do praktyk ustanowionych względem spółek Acer i Lenovo, Sąd przede wszystkim stwierdził w pkt 244 zaskarżonego wyroku, że w celu uzasadnienia właściwości Komisji na gruncie prawa międzynarodowego publicznego wystarczyło wykazanie skutków kwalifikowanych jako praktyka lub wdrożenie jej w Unii Europejskiej. Następnie orzekł on w pkt 296 zaskarżonego wyroku, że istotne, natychmiastowe i przewidywalne w ramach Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) skutki, jakie mogło wywołać zachowanie spółki Intel, pozwalały na uzasadnienie kompetencji Komisji. Wreszcie Sąd stwierdził tytułem uzupełnienia w pkt 314 zaskarżonego wyroku, że ta kompetencja Komisji była uzasadniona również ze względu na wprowadzenie w życie analizowanego naruszenia na terytorium Unii i EOG.

- 19 Na poparcie zarzutu trzeciego dotyczącego zarzucanych Komisji uchybień proceduralnych spółka Intel podnosi w szczególności naruszenie przysługującego jej prawa do obrony w związku z okolicznością braku protokołu przedstawiającego spotkanie z panem D1, twierdząc, iż pewne elementy odnoszące się do tego spotkania mogły być wykorzystane jako dowody zwalniające z odpowiedzialności. Utrzymywano również, że Komisja niesłusznie odmówiła przeprowadzenia drugiego przesłuchania, jak również przekazania pewnych dokumentów pochodzących od spółki AMD, które mogły być istotne dla obrony spółki Intel.
- 20 W pierwszej kolejności Sąd stwierdził w pkt 618 zaskarżonego wyroku, że analizowane spotkanie nie stanowiło formalnego przesłuchania w rozumieniu art. 19 rozporządzenia nr 1/2003 oraz że Komisja nie była także zobowiązana do przeprowadzenia takiego przesłuchania. Wywiódł on stąd w tym punkcie, że art. 3 rozporządzenia nr 773/2004 nie miał zastosowania w niniejszym przypadku, w związku z czym argument oparty na rzekomym naruszeniu wymogów ustanowionych w tym przepisie jest bezskuteczny.
- 21 W drugiej kolejności Sąd orzekł w pkt 621 i 622 zaskarżonego wyroku, że nawet gdyby Komisja naruszyła zasadę dobrej administracji poprzez powstrzymanie się od sporządzenia dokumentu zawierającego krótkie streszczenie tematów poruszonych na tym spotkaniu, jak również nazwiska jego uczestników, to jednak wypełniła pierwotną lukę, udostępniając spółce Intel wersję jawną notatki wewnętrznej dotyczącej tego spotkania.
- 22 Odnośnie do zarzutu czwartego dotyczącego utrzymywanych błędów w ocenie praktyk względem OEM i spółki MSH, Sąd odrzucił wszystkie zarzuty szczegółowe podniesione przez spółkę Intel w odniesieniu do spółek Dell, HP, NEC, Lenovo, Acer i MSH w pkt 665, 894, 1032, 1221, 1371 i 1463 zaskarżonego wyroku.
- 23 Odnośnie do zarzutu piątego, w drodze którego spółka Intel podważa istnienie ogólnej strategii zmierzającej do uniemożliwienia spółce AMD dostępu do najważniejszych kanałów sprzedaży, Sąd orzekł w pkt 1551 i 1552 zaskarżonego wyroku, że Komisja zasadniczo wykazała w wystarczający pod względem prawnym sposób próbę zatajania antykonkurencyjnego charakteru praktyk spółki Intel i wdrożyła ogólną strategię długoterminową zmierzającą do uniemożliwienia spółce AMD dostępu do tych kanałów sprzedaży.
- 24 Odnośnie do zarzutu szóstego, według którego Komisja błędnie zastosowała Wytyczne w sprawie metody ustalania grzywien nakładanych na mocy art. 23 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1/2003 (Dz.U. 2006, C 210, s. 2), Sąd stwierdził w szczególności w pkt 1598 zaskarżonego wyroku, że ani zasada pewności prawa, ani zasada ustawowej określoności czynów zabronionych i kar nie stoją na przeszkodzie temu, aby Komisja postanowiła wydać i stosować nowe wytyczne w sprawie ustalania grzywien, nawet po tym, jak naruszenie zostało popełnione. Ponadto Sąd stwierdził w tym punkcie, że skuteczne stosowanie reguł konkurencji uzasadnia to, że przedsiębiorstwo powinno brać pod uwagę możliwość zmiany ogólnej polityki konkurencji Komisji w zakresie grzywien, zarówno w odniesieniu do metody obliczeniowej, jak i wysokości grzywien.
- 25 Odnośnie do zarzutu siódmego, opartego na domniemanym braku naruszenia art. 102 TFUE umyślnie lub wskutek niedbalstwa, Sąd orzekł zasadniczo w pkt 1602 i 1603 zaskarżonego wyroku, że spółka Intel nie mogła nie wiedzieć, że jej zachowanie miało antykonkurencyjny charakter i że dowody uwzględnione w zaskarżonej decyzji wskazują w sposób wystarczający pod względem prawnym, iż spółka ta wdrożyła ogólną strategię długoterminową zmierzającą do uniemożliwienia spółce AMD dostępu do najważniejszych ze strategicznego punktu widzenia kanałów sprzedaży, a ponadto podejmowała starania w celu zatajania antykonkurencyjnego charakteru swojego zachowania.
- 26 Odnośnie do zarzutu ósmego, opartego na rzekomo nieproporcjonalnym charakterze nałożonej grzywny, Sąd skonstatował w pkt 1614–1616 zaskarżonego wyroku, że wcześniejsza praktyka decyzyjna Komisji nie może stanowić ram prawnych dla grzywien w dziedzinie konkurencji i że

w każdym razie decyzje, na które powołuje się w tym względzie spółka Intel, nie mają znaczenia w odniesieniu do przestrzegania zasady równego traktowania. Ponadto – wbrew temu, co utrzymywała spółka Intel – Sąd przypomniał w pkt 1627 i 1628 zaskarżonego wyroku, że Komisja nie uwzględniła konkretnego wpływu naruszenia na rynek w celu ustalenia jego wagi.

- 27 Jeśli chodzi wreszcie o zarzut dziewiąty, który zmierzał do uzyskania obniżenia kwoty nałożonej grzywny w ramach wykonywania przez Sąd nieograniczonego prawa orzekania, to orzekł on w szczególności w pkt 1647 zaskarżonego wyroku, że żaden z zarzutów szczegółowych i argumentów oraz żadna z okoliczności faktycznych i prawnych przedstawionych przez spółkę Intel nie pozwala uznać, że kwota grzywny nałożona na nią w zaskarżonej decyzji miała nieproporcjonalny charakter. Sąd stwierdził bowiem w tym punkcie, że grzywna ta jest odpowiednia do okoliczności niniejszej sprawy i podkreślił, że znajduje się zdecydowanie poniżej pułapu 10% określonego w art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003.

Żądania stron przed Trybunałem

- 28 Spółka Intel wnosi do Trybunału o:

- uchylenie w całości albo w części zaskarżonego wyroku;
- stwierdzenie nieważności w całości albo w części spornej decyzji;
- uchylenie lub znaczne obniżenie nałożonej grzywny;
- tytułem żądania ewentualnego – przekazanie sprawy Sądowi do ponownego rozpoznania zgodnie z wyrokiem Trybunału; oraz
- obciążenie Komisji kosztami niniejszego postępowania oraz kosztami postępowania przed Sądem.

- 29 Komisja wnosi do Trybunału o:

- oddalenie odwołania; oraz
- obciążenie spółki Intel kosztami postępowania.

- 30 ACT wnosi do Trybunału o:

- uwzględnienie odwołania spółki Intel oraz
- obciążenie Komisji kosztami poniesionymi przez nią w ramach odwołania oraz w postępowaniu w przedmiocie skargi o stwierdzenie nieważności.

W przedmiocie odwołania

- 31 Spółka Intel opiera swe odwołanie na sześciu zarzutach. W drodze zarzutu pierwszego spółka Intel podnosi, że Sąd naruszył prawo poprzez niezbadanie spornych rabatów w świetle całości istotnych okoliczności. W ramach zarzutu drugiego spółka Intel utrzymuje naruszenie prawa przez Sąd przy ocenie stwierdzenia naruszenia w latach 2006 i 2007, w szczególności odnośnie do oceny znaczenia pokrycia rynku przez sporne rabaty w ciągu tych dwóch lat. W drodze zarzutu trzeciego spółka Intel przytacza naruszenie prawa przez Sąd w odniesieniu do kwalifikacji prawnej rabatów za wyłączność uzgodnionych przez spółkę Intel z HP i spółkę Lenovo. W zarzucie czwartym spółka Intel stwierdza, że Sąd niesłusznie doszedł do wniosku co do braku istotnego błędu proceduralnego naruszającego jej

prawo do obrony przy okazji przeprowadzania przez Komisję rozmowy z panem D1. Zarzut piąty odwołania opiera się na błędnym zastosowaniu przez Sąd kryteriów dotyczących kompetencji Komisji względem uzgodnień spółki Intel ze spółką Lenovo poczynionych w latach 2006 i 2007. Wreszcie w drodze zarzutu szóstego spółka Intel występuje do Trybunału o uchylenie nałożonej grzywny lub znaczne obniżenie jej kwoty w oparciu o zasadę niedziałania wstecz Wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien nakładanych na mocy art. 23 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1/2003.

W przedmiocie zarzutu piątego opartego na błędnym zastosowaniu przez Sąd kryteriów dotyczących kompetencji Komisji względem uzgodnień spółki Intel ze spółką Lenovo poczynionych w latach 2006 i 2007

Argumentacja stron

- 32 W drodze zarzutu piątego, który należy zbadać w pierwszej kolejności w zakresie, w jakim ma związek z kompetencją Komisji, spółka Intel przede wszystkim podnosi, że Sąd niesłusznie potwierdził kompetencję Komisji do zastosowania art. 102 TFUE do uzgodnień poczynionych ze spółką Lenovo, chińskim przedsiębiorstwem, w latach 2006 i 2007. Kryterium opierające się na miejscu wprowadzenia w życie praktyk antykonkurencyjnych (zwane dalej „kryterium wprowadzenia w życie”) oraz kryterium opierające się na kwalifikowanych skutkach tych praktyk w Unii (zwane dalej „kryterium kwalifikowanych skutków”) nie mogły stanowić podstawy dla kompetencji Komisji w niniejszej sprawie.
- 33 Sąd zatem niesłusznie orzekł w pkt 311 zaskarżonego wyroku, że wprowadzenie w życie tych uzgodnień mogło być wykazane z uwagi na praktyki mające wpływ na prognozy klientów w zakresie swojej sprzedaży produktów znajdujących na dalszym etapie łańcucha obrotu na całym świecie, w tym w EOG. Tymczasem okoliczność ta nie pozwala przyjąć kompetencji Komisji na podstawie kryterium wprowadzenia w życie, gdyż sporne zachowanie nie zostało wdrożone w EOG i ponieważ spółka Intel nie sprzedawała produktów spółce Lenovo w EOG.
- 34 Ponadto Sąd dopuścił się naruszenia prawa, przyjmując dla celów określenia kompetencji Komisji kryterium kwalifikowanych skutków. Według spółki Intel samo kryterium wprowadzenia w życie stanowi przyjęty przez orzecznictwo tytuł dla kompetencji.
- 35 Spółka Intel utrzymuje następnie, że nawet przy założeniu, iż kryterium kwalifikowanych skutków faktycznie podlega zastosowaniu, nie może ono w niniejszej sprawie uzasadniać kompetencji Komisji. W tym względzie powołuje się ona na pkt 87 wyroku z dnia 27 lutego 2014 r., InnoLux/Komisja (T-91/11, EU:T:2014:92), w którym Sąd stwierdził, że w wypadku gdy części składowe są najpierw sprzedawane poza EOG na rzecz niezależnych nabywców, związek między rynkiem wewnętrznym i naruszeniem byłby zbyt słaby. Spółka Intel wywodzi stąd, że nie można było przewidzieć, iż uzgodnienia poczynione ze spółką Lenovo w przedmiocie CPU przeznaczonych dla dostawy w Chinach wywołałyby natychmiastowy i istotny skutek w EOG. Ponadto, nawet jeśli pośrednie skutki mogły być wystarczające dla określenia głównej kompetencji, to uzgodnienia z 2006 r. i 2007 r. poczynione ze spółką Lenovo nie były w stanie wywołać istotnego skutku na terytorium EOG.
- 36 Ponadto, zdaniem spółki Intel Sąd nielegalnie odwrócił ciężar dowodu w pkt 289 zaskarżonego wyroku, nakładając na tę spółkę obowiązek wykazania, że całość planowanej sprzedaży dotyczyła części regionu Europy, Bliskiego Wschodu i Afryki poza EOG.
- 37 Wreszcie spółka Intel podkreśla, że podejście Komisji poskutkowało konfliktem kompetencji między innymi organami konkurencji i zrodziło realne ryzyko podwójnej karalności.

- 38 ACT zasadniczo przyłącza się do argumentów spółki Intel. Utrzymuje w szczególności, że zgodnie z brzmieniem art. 102 TFUE oraz orzecznictwa wynikającego z wyroku z dnia 27 września 1988 r., *Ahlström Osakeyhtiö i in./Komisja* (89/85, 104/85, 114/85, 116/85, 117/85 i od 125/85 do 129/85, EU:C:1988:447) jest konieczne wykazanie, aby analizowane zachowanie ograniczało konkurencję wewnątrz wspólnego rynku.
- 39 Komisja uważa, że zarzut piąty powinien zostać oddalony.

Ocena Trybunału

- 40 Sąd w pkt 244 zaskarżonego wyroku orzekł, że kompetencje Komisji do stwierdzenia i nałożenia sankcji za zachowanie przyjęte poza Unią na podstawie norm prawa międzynarodowego publicznego można wykazać albo w świetle kryterium wprowadzenia w życie, albo w świetle kryterium kwalifikowanych skutków, zanim przeprowadzona zostanie kontrola kompetencji Komisji w niniejszej sprawie z punktu widzenia kryterium kwalifikowanych skutków, a następnie – pomocniczo – z punktu widzenia kryterium wprowadzenia w życie.
- 41 W tym kontekście w pierwszej kolejności należy zbadać argument spółki Intel i ACT, zgodnie z którym Sąd niesłusznie przyjął, że kryterium kwalifikowanych skutków może służyć za podstawę kompetencji Komisji.
- 42 W tym względzie należy przypomnieć – podobnie jak rzecznik generalny w pkt 288 swojej opinii – że reguły konkurencji Unii ustanowione w art. 101 i 102 TFUE dotyczą zbiorowego i jednostronnego zachowania o charakterze antykonkurencyjnym w ramach rynku wewnętrznego. Podczas gdy art. 101 TFUE zakazuje porozumień lub praktyk, których celem lub skutkiem jest zapobieżenie, ograniczenie lub zakłócenie konkurencji „wewnątrz rynku wewnętrznego”, art. 102 TFUE zakazuje nadużywania pozycji dominującej „na rynku wewnętrznym lub na znacznej jego części”.
- 43 Jeśli chodzi o zastosowanie art. 101 TFUE, orzeczono, że okoliczność faktyczna dla przedsiębiorstwa uczestniczącego w porozumieniu, iż ma siedzibę w państwie trzecim, nie stanowi przeszkody w zastosowaniu tego przepisu, jeśli takie porozumienie wywołuje skutki na terytorium rynku wewnętrznego (wyrok z dnia 25 listopada 1971 r., *Béguelin Import*, 22/71, EU:C:1971:113, pkt 11).
- 44 Ponadto trzeba przypomnieć, że w celu uzasadnienia zastosowania kryterium wprowadzenia w życie Trybunał podkreślił, iż uzależnienie zastosowania zakazów ustanowionych przez prawo konkurencji miejsca powstania kartelu prowadziłoby w sposób ewidentny do dostarczenia przedsiębiorstwom łatwego środka do uchylecia się od tych zakazów (zob. analogicznie wyrok z dnia 27 września 1988 r., *Ahlström Osakeyhtiö i in./Komisja*, 89/85, 104/85, 114/85, 116/85, 117/85 i od 125/85 do 129/85, EU:C:1988:447, pkt 16).
- 45 Tymczasem kryterium kwalifikowanych skutków realizuje ten sam cel, czyli cel uchwycenia zachowań nieprzyjętych z pewnością na terytorium Unii, lecz których antykonkurencyjne skutki mogą być odczuwalne na rynku Unii.
- 46 Tak więc niesłusznie spółka Intel, wspierana przez ACT, twierdzi, że kryterium kwalifikowanych skutków nie może służyć za podstawę kompetencji Komisji.
- 47 Argument ten należy więc oddalić jako bezzasadny.

- 48 W drugiej kolejności należy zbadać argument przedstawiony pomocniczo przez spółkę Intel, zgodnie z którym przy założeniu, że kryterium kwalifikowanych skutków podlega zastosowaniu w niniejszej sprawie, Sąd niesłusznie stwierdził, iż porozumienia zawarte ze spółką Lenovo w latach 2006 i 2007 wywoływały przewidywalne, natychmiastowe i istotne skutki w EOG. Spółka Intel kładzie akcent w tym względzie na rzekomo ograniczoną liczbę analizowanych produktów.
- 49 Należy przede wszystkim zauważyć, że – jak orzekł Sąd w pkt 233 i 258 zaskarżonego wyroku – kryterium kwalifikowanych skutków pozwala uzasadnić zastosowanie prawa konkurencji Unii w świetle prawa międzynarodowego publicznego, w wypadku gdy jest przewidywalne, iż analizowane zachowanie wywołuje natychmiastowe i istotne skutki w Unii.
- 50 Należy również podkreślić – tak jak Sąd w pkt 268 i 280 zaskarżonego wyroku – że to w świetle zachowania danego przedsiębiorstwa albo danych przedsiębiorstw ujmowanych jako całość, należy określić, czy Komisja posiada kompetencję konieczną do zastosowania, w każdym wypadku, prawa konkurencji Unii.
- 51 Następnie w zakresie, w jakim spółka Intel zarzuca Sądowi, iż było przewidywalne, że dotyczące CPU z przeznaczeniem na dostawy do Chin porozumienia zawarte ze spółką Lenovo wywoływały natychmiastowy skutek w EOG, trzeba zauważyć, że z jednej strony Sąd słusznie orzekł w pkt 251, 252 i 257 zaskarżonego wyroku, iż dla spełnienia przesłanki polegającej na wymogu przewidywalności wystarczy uwzględnić prawdopodobne skutki zachowania na konkurencję.
- 52 Z drugiej strony, skoro Sąd zasadniczo stwierdził w pkt 255 zaskarżonego wyroku, że zachowanie spółki Intel względem spółki Lenovo należało do strategii całości zmierzającej do tego, aby żaden komputer przenośny Lenovo wyposażony w CPU od spółki AMD nie był dostępny na rynku, w tym w EOG, to Sąd bez dopuszczenia się naruszenia prawa w pkt 277 zaskarżonego wyroku uznał, iż zachowanie spółki Intel mogło wywołać natychmiastowy skutek w EOG.
- 53 Argument ten należy zatem oddalić jako bezzasadny.
- 54 Wreszcie spółka Intel podnosi, że Sąd błędnie przyjął, iż porozumienia zawarte ze spółką Lenovo dotyczące CPU przeznaczonych dla dostaw do Chin mogły wywołać istotny skutek na rynku EOG, podczas gdy skutki tych porozumień były niewielkie.
- 55 W tym względzie wystarczy zauważyć, że Sąd orzekł, iż zachowanie spółki Intel względem spółki Lenovo było częścią ogólnej strategii mającej na celu uniemożliwienie spółce AMD dostępu do najważniejszych kanałów sprzedaży, czemu zresztą nie zaprzecza spółka Intel w ramach swojego odwołania.
- 56 Tak więc, mając na uwadze rozważania zawarte w pkt 50 niniejszego wyroku, Sąd, nie naruszając prawa, mógł orzec, że przy strategii takiej jak ta rozwinięta przez spółkę Intel należy wziąć pod uwagę zachowanie przedsiębiorstwa w ujęciu ogólnym w celu dokonania oceny istotnego charakteru jego skutków na rynku Unii i EOG.
- 57 Jak to podkreśla Komisja, odmienny sposób postępowania doprowadziłby do sztucznego globalnego rozdrobnienia zachowania antykonkurencyjnego, które mogło mieć wpływ na strukturę rynku w ramach EOG, ponieważ szereg różnych zachowań niosło ze sobą ryzyko uchylecia się od jurysdykcji Unii.
- 58 W konsekwencji argument przytoczony w pkt 54 niniejszego wyroku należy oddalić jako bezzasadny.
- 59 W trzeciej kolejności odnośnie do argumentu spółki Intel, zgodnie z którym Sąd w pkt 289 zaskarżonego wyroku miał w sposób niezgodny z prawem odwrócić ciężar dowodu, to wystarczy stwierdzić, że spółka błędnie odczytała treść zaskarżonego wyroku. Jak wynika z pkt 286–289 tego

wyroku, Sąd stwierdził w odniesieniu do opóźnienia wprowadzenia pewnych komputerów w skali światowej, że z dowodów, jakimi dysponował wynikało, iż sprzedaż tych komputerów była przewidziana w części Europy, na Bliskim Wschodzie i w Afryce, których to obszarów EOG stanowi istotną część, co wystarczało dla stwierdzenia przynajmniej potencjalnych skutków w EOG.

- 60 W tym kontekście Sąd zapewne odwołał się do braku konkretnych wskazówek, które pozwalałyby przypuszczać, że całość planowanej sprzedaży mogła dotyczyć części tego regionu, innego niż EOG. Stwierdzenie to należy jednak odczytywać w świetle pkt 287 i 288 zaskarżonego wyroku, z których wynika, że Sąd uznał, iż wyrażona podczas rozprawy sugestia, według której było możliwe, że wszystkie te komputery były przeznaczone do stref innych niż EOG, stanowiło jedynie spekulację spółki Intel, na której poparcie nie przedstawiła ona żadnego argumentu.
- 61 Tym samym argument ten jest bezzasadny.
- 62 W czwartej kolejności i na koniec wystarczy zauważyć odnośnie do argumentów spółki Intel dotyczących zastosowania przez Sąd kryterium wprowadzenia w życie, że Sąd uściślił w pkt 297 zaskarżonego wyroku, że zbadał to kryterium uzupełniająco.
- 63 Tymczasem zarzuty szczegółowe skierowane przeciwko uzupełniającym punktom uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie mogą prowadzić do uchylecia tego wyroku (zob. podobnie wyrok z dnia 21 grudnia 2011 r., *France/People's Mojahedin Organization of Iran*, C-27/09 P, EU:C:2011:853, pkt 79 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 64 Argumenty te należy zatem oddalić jako bezskuteczne.
- 65 Z powyższych rozważań wynika, że zarzut piąty powinien zostać oddalony w całości.

W przedmiocie zarzutu czwartego opartego na istotnym uchybieniu proceduralnym stanowiącym naruszenie prawa do obrony spółki Intel

Argumentacja stron

- 66 Zarzut czwarty, który należy zbadać w drugiej kolejności, ponieważ odnosi się do postępowania administracyjnego przed Komisją, dotyczy proceduralnego ujęcia rozmowy Komisji z panem D1. Składa się on z trzech zarzutów szczegółowych.
- 67 Po pierwsze, spółka Intel podnosi, że Sąd naruszył prawo, stwierdzając w pkt 612 zaskarżonego wyroku, iż Komisja nie dopuściła się naruszenia art. 19 rozporządzenia nr 1/2003 w związku z art. 3 rozporządzenia nr 773/2004.
- 68 Z jednej strony, Sąd zatem w pkt 614 zaskarżonego wyroku dokonał sztucznego rozróżnienia między rozmowami formalnymi i nieformalnymi. Opierając się na decyzji Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 14 lipca 2009 r., spółka Intel utrzymuje, że każde spotkanie z osobą trzecią mające na celu zebranie informacji dotyczących przedmiotu dochodzenia stanowi przesłuchanie w rozumieniu tego art. 19 i musi być zatem utrwalone.
- 69 Z drugiej strony i tytułem pomocniczym, na wypadek gdyby rozporządzenie nr 1/2003 podlegało wykładni w ten sposób, że istnieje kategoria nieformalnych przesłuchań, w stosunku do których brak jest wymogu utrwalenia, spółka Intel uważa, iż rozmowa z panem D1 nie należała do tej kategorii, tak że Komisja była zobowiązana dokonać zapisu treści tego spotkania, dlatego że trwało ono pięć godzin, zawierało elementy o dużym znaczeniu i miało obiektywny związek z celem dochodzenia.

- 70 Po drugie, spółka Intel twierdzi, że Sąd niesłusznie przyjął, iż błąd proceduralny wynikający z naruszenia art. 19 rozporządzenia nr 1/2003 w związku z art. 3 rozporządzenia nr 773/2004 mógł zostać naprawiony w drodze przekazania spółce Intel jawnej wersji notatki zawierającej punkty porządku dotyczące zasadniczych elementów analizowanej rozmowy, lecz niezawierającej streszczenia treści zeznania pana D1. Spółka Intel podnosi w tym względzie, że rzeczona notatka nie zawierała krótkiego streszczenia poruszanych tematów, wbrew temu, co zauważył Sąd w pkt 622 zaskarżonego wyroku, a jedynie zwykłą listę tematów poruszonych w trakcie tej rozmowy.
- 71 Ponadto spółka Intel podkreśla, że argumentu Komisji sformułowanego w jej odpowiedzi na pismo procesowe, zgodnie z którym spóźnione przekazanie notatki zaradziło naruszeniu prawa spółki do obrony, nie można pogodzić z ewidentnym brakiem w analizowanej notatce treści zeznania pana D1 lub z zeznaniem Komisji co do okoliczności, że cel tej notatki nie polegał na dosłownym i wyczerpującym odtworzeniu treści przedmiotowego spotkania.
- 72 Po trzecie, spółka Intel uważa, że Sąd naruszył prawo poprzez niezastosowanie kryterium ustanowionego wyrokiem z dnia 25 października 2011 r., Solvay/Komisja (C-109/10 P, EU:C:2011:686). Sąd, stwierdzając w pkt 630 zaskarżonego wyroku, że spółka mogła odtworzyć w sposób wystarczający pod względem prawnym treść analizowanej rozmowy, nawet jeśli w niej nie uczestniczyła, nałożył na nią w ten sposób obowiązek wykazania treści tych części, których jej nigdy nie przekazano.
- 73 ACT podziela argumenty spółki Intel na poparcie zarzutu czwartego i podkreśla w szczególności, iż nie można wykluczyć, że opinia wyrażona przez pana D1 mogła być przydatna dla celów obrony spółki Intel, skoro ten ostatni dostarczył dowody zwalniające z odpowiedzialności w toku postępowania przed US Federal Trade Commission (federalna komisja ds. handlu Stanów Zjednoczonych) w 2003 r.
- 74 Komisja, ponad to, że zarzut czwarty jest bezskuteczny, uważa w pierwszej kolejności, iż decyzja Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich, na której opiera się spółka Intel, nie może być powoływana dla wykazania naruszenia prawa, z tego powodu, że nie kwestionowała ona pkt 617 zaskarżonego wyroku, zgodnie z którym celem analizowanego spotkania nie było zebranie dowodów w formie kontrasygnowanego sprawozdania lub oświadczeń na podstawie art. 19 rozporządzenia nr 1/2003. Komisja dodaje, że Sąd w pkt 614–616 zaskarżonego wyroku zrównał charakter informacji, jakie można otrzymać na podstawie art. 19 tego rozporządzenia z charakterem informacji z art. 18 tego samego rozporządzenia, zanim uznał, iż to spotkanie nie było przesłuchaniem w rozumieniu rzeczono art. 19.
- 75 Komisja podnosi w drugiej kolejności, że przekazanie wewnętrznej notatki stanowiło dostateczne zarządzenie podniesionej nieprawidłowości proceduralnej. Dodaje ona, że okoliczność, iż spółka Intel była nieobecna podczas przedmiotowej rozmowy, nie wykazuje jakiegokolwiek błędu wniosku w pkt 631 zaskarżonego wyroku, zgodnie z którym dowód można było odtworzyć. Spółka Intel odpięra swoje własne argumenty przedstawione w pierwszej instancji, w drodze których utrzymywała, że oświadczenia pana D1 mogłyby zostać odtworzone, przynajmniej w celu stwierdzenia, iż owe oświadczenia były konieczne dla zwolnienia z odpowiedzialności.
- 76 Komisja przytacza w trzeciej kolejności, że okoliczności niniejszej sprawy są dalekie od sprawy zakończonej wyrokiem z dnia 25 października 2011 r., Solvay/Komisja (C-109/10 P, EU:C:2011:686), gdzie naruszenie prawa do obrony zostało podniesione w związku ze stwierdzeniem pozycji dominującej Solvay SA na rynku właściwym, stwierdzenie, które opierało się na domniemaniu wzruszalnym.
- 77 Komisja uważa również, że Sąd nie naruszył prawa, stosując orzecznictwo wynikające z wyroku z dnia 25 października 2011 r., Solvay/Komisja (C-109/10 P, EU:C:2011:686), do okoliczności niniejszej sprawy dla skonkludowania, że nie miało miejsca naruszenie prawa do obrony.

78 Ponieważ wszystkie oświadczenia Dell zaprzeczające istnieniu rabatów za wyłączność zostały uznane w pkt 582 zaskarżonego wyroku za niewiarygodne w świetle innych dostarczonych dowodów, Komisja uważa, iż sprawozdanie in extenso oświadczenia pana D1 dementujące w sposób kategoryczny nie miały żadnej przydatności dla spółki Intel.

Ocena Trybunału

79 Na wstępie Komisja podnosi, że zarzut czwarty jest bezskuteczny, ponieważ nie podważa się wniosku zaskarżonego wyroku, zgodnie z którym spółka Intel przyznała rabaty za wyłączność na rzecz Della.

80 Argument ten należy jednak oddalić, ponieważ wnosząca odwołanie w drodze tego zarzutu żąda w szczególności, po pierwsze, zmniejszenia kwoty nałożonej grzywny i, po drugie, stwierdzenia nieważności spornej decyzji w zakresie, w jakim odnosi się ona do Dell, podnosząc, iż Komisja, odstępując od utrwalenia rozmowy z panem D1, pozbawiła spółkę Intel dowodów i w ten sposób naruszyła jej prawo do obrony.

81 W konsekwencji należy zbadać zasadność tego zarzutu.

82 W drodze tego zarzutu spółka Intel zarzuca w szczególności Sądowi naruszenie prawa poprzez stwierdzenie w pkt 612 zaskarżonego wyroku, że Komisja nie naruszyła art. 19 rozporządzenia nr 1/2003 w związku z art. 3 rozporządzenia nr 773/2004.

83 W tym względzie na wstępie należy zauważyć – tak jak Sąd w pkt 621 zaskarżonego wyroku – że z notatki wewnętrznej Komisji dotyczącej rozmowy z panem D1 w szczególności wynika, iż tematy poruszane w trakcie trwającego ponad pięć godzin spotkania z nim dotyczyły kwestii mających obiektywny związek z istotą dochodzenia. Ponadto pan D1 był jednym z zarządzających najwyższego szczebla największego klienta spółki Intel i – jak podkreśla spółka Intel – bez zaprzeczenia temu w tym zakresie, był on, ściślej rzecz ujmując, odpowiedzialny za nadzorowanie stosunków jego przedsiębiorstwa ze spółką Intel. Wynika stąd, że rozmowa, którą Komisja odbyła z panem D1 miała na celu zebranie informacji odnoszących się do przedmiotu postępowania dotyczącego spółki Intel w rozumieniu art. 19 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003, czego ponadto Komisja nie kwestionowała.

84 Po pierwsze, odnośnie do dokonanego przez Sąd w pkt 614 zaskarżonego wyroku krytykowanego rozróżnienia między formalnymi przesłuchaniami i spotkaniami nieformalnymi, to z brzmienia samego art. 19 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003 wynika, że przepis ten dąży do objęcia swoim zakresem zastosowania każdego przesłuchania mającego na celu zebranie informacji dotyczących przedmiotu dochodzenia.

85 Motyw 25 rozporządzenia nr 1/2003 uściśla w tym względzie, że celem rozporządzenia jest wzmocnienie uprawnień dochodzeniowych Komisji pozwalających w szczególności na przesłuchiwanie wszelkich osób, które mogą posiadać użyteczne informacje, i rejestrowanie złożonych oświadczeń.

86 Artykuł 19 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003 stanowi zatem podstawę prawną uprawniającą Komisję do przeprowadzania przesłuchań z osobą w ramach dochodzenia, co potwierdzają prace przygotowawcze do tego rozporządzenia [zob. projekt rozporządzenia Rady dotyczący wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. 81 i 82 [WE] i zmieniającego rozporządzenia (EWG) nr 1017/68, (EWG) nr 2988/74, (EWG) nr 4056/86 i (EWG) nr 3975/87 [COM(2000) 582 wersja ostateczna, Dz.U. 2000, C 365 E, s. 284].

87 Żaden argument oparty na brzmieniu tego przepisu albo na realizowanym przez niego celu nie pozwala na wniosek, że prawodawca zamierzał wprowadzić rozróżnienie między dwiema kategoriami rozmów dotyczących przedmiotu dochodzenia ani wykluczyć z zakresu stosowania tego przepisu niektórych z tych rozmów.

- 88 Tak więc Sąd niesłusznie uznał w pkt 614–618 zaskarżonego wyroku, że należało dokonać rozróżnienia spośród spotkań przeprowadzonych przez Komisję w ramach dochodzenia między formalnymi przesłuchaniami podlegającymi pod zakres stosowania art. 19 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003 w związku z art. 3 rozporządzenia nr 773/2004 i nieformalnymi spotkaniami znajdującymi się poza zakresem stosowania tych przepisów.
- 89 Po drugie, w zakresie, w jakim spółka Intel utrzymuje, że Komisja ma obowiązek utrwalenia każdej rozmowy przeprowadzonej na podstawie art. 19 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003, należy przede wszystkim zauważyć, iż art. 3 ust. 1 rozporządzenia nr 773/2004, który stanowi, że Komisja „[i]nformuje także przesłuchiwaną osobę o zamiarze zarejestrowania przesłuchania”, musi być rozumiany jako oznaczający nie w ten sposób, że rejestracja przesłuchania ma charakter fakultatywny, lecz że Komisja ma obowiązek pouczenia danej osoby o zamierzonym zarejestrowaniu.
- 90 Następnie art. 3 ust. 3 rozporządzenia nr 773/2003, który uściśla, że „Komisja może rejestrować oświadczenia składane przez osoby przesłuchiwane”, oznacza zatem, że Sąd właściwie orzekł w pkt 617 zaskarżonego wyroku, iż jeżeli Komisja postanowi za zgodą osoby przesłuchiwanej przeprowadzić przesłuchanie na podstawie art. 19 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003, ma ona obowiązek zarejestrować to przesłuchanie w całości, bez uszczerbku dla możliwości wyboru Komisji co do sposobu rejestracji.
- 91 Wynika stąd, że na Komisji spoczywa obowiązek rejestrowania w formie według jej wyboru każdego przesłuchania przeprowadzanego przez nią na podstawie art. 19 rozporządzenia nr 1/2003 w celu zebrania ze swej strony informacji dotyczących przedmiotu dochodzenia.
- 92 Odnośnie do kwestii, czy Sąd w pkt 622 zaskarżonego wyroku słusznie orzekł, że udostępnienie skarżącej w toku postępowania administracyjnego wersji jawnej sporządzonej przez Komisję notatki wewnętrznej w związku ze spotkaniem z panem D1 stanowiło naruszenie istotnych wymogów proceduralnych z uwagi na brak zarejestrowania przesłuchania przeprowadzonego w trakcie tego spotkania, należy zauważyć, iż wprawdzie – jak orzekł Sąd w pkt 635 i 636 zaskarżonego wyroku – owa notatka wewnętrzna zawiera krótkie streszczenie tematów poruszanych w trakcie spornego spotkania, niemniej jednak nie zawiera ona żadnej wskazówki dotyczącej treści dyskusji odbytych w trakcie tego przesłuchania w szczególności odnośnie do charakteru informacji, jakie pan D1 dostarczył w trakcie tego przesłuchania na tematy tam wskazane. W tych okolicznościach Sąd niesłusznie stwierdził, że przekazanie tej notatki wewnętrznej spółce Intel w toku postępowania administracyjnego wypełniło pierwotną lukę tego postępowania polegającą na niezarejestrowaniu analizowanego przesłuchania.
- 93 Z powyższych rozważań wynika, że Sąd naruszył prawo, po pierwsze, poprzez dokonanie, w ramach przesłuchań odnoszących się do przedmiotu dochodzenia Komisji, rozróżnienia między formalnymi przesłuchaniami podlegającymi pod art. 19 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003 w związku z art. 3 rozporządzenia nr 773/2004 i nieformalnymi rozmowami, które znajdowały się poza zakresem stosowania tych przepisów, po drugie, stwierdzając, że spotkanie między służbami Komisji i panem D1 – podczas gdy jego przedmiotem było takie dochodzenie Komisji – nie podlegało zakresowi stosowania tych przepisów z tego powodu, iż nie stanowiło formalnego przesłuchania oraz, po trzecie, stwierdzając, pomocniczo, że udostępnienie spółce Intel w toku postępowania administracyjnego jawnej wersji wewnętrznej notatki sporządzonej przez Komisję w związku z tym spotkaniem stanowiło zarządzenie wobec braku jego zarejestrowania.
- 94 Tymczasem, jeśli uzasadnienie wyroku Sądu jest obarczone naruszeniem prawa Unii, ale sentencja wydaje się zasadna w świetle innych argumentów prawnych, to naruszenie takie nie może skutkować uchyleniem tego wyroku, przy czym w takiej sytuacji uzasadnienie to należy zastąpić innym (zob. podobnie wyrok z dnia 9 czerwca 2011 r., Comitato „Venezia vuole vivere” i in./Komisja, C-71/09 P, C-73/09 P i C-76/09 P, EU:C:2011:368, pkt 118 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 95 W niniejszej sprawie należy zauważyć, że Sąd podkreślił w pkt 611 zaskarżonego wyroku, iż między stronami jest bezsporne, że Komisja w spornej decyzji dla podważenia twierdzeń spółki Intel nie oparła się na informacjach uzyskanych podczas przesłuchania pana D1.
- 96 Tymczasem w zakresie, w jakim ta spółka podniosła, że pan D1 dostarczył Komisji dowody odciążające, które ta ostatnia powinna była ująć w odpowiednim protokole dostępnym dla spółki Intel, należy przypomnieć, iż co się tyczy nieprzekazania dokumentu rzekomo odciążającego, zainteresowane przedsiębiorstwo musi wykazać, że jego nieujawnienie mogło wpłynąć w niekorzystny dla niego sposób na przebieg postępowania i treść decyzji Komisji (zob. podobnie wyrok z dnia 1 lipca 2010 r., Knauf Gips/Komisja, C-407/08 P, EU:C:2010:389, pkt 23 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 97 Przedsiębiorstwo ma zatem obowiązek wykazania, że mogło wykorzystać ten dokument w obronie na swoją korzyść, to znaczy, że jeśli miałyby możliwość powołać się na niego w postępowaniu administracyjnym, to mogłyby wskazać elementy, które nie były zgodne z wnioskami wyprowadzonymi na tym etapie przez Komisję, a w konsekwencji mogłyby w jakikolwiek sposób wpłynąć na ocenę dokonaną przez Komisję w jej decyzji (zob. podobnie wyrok z dnia 1 lipca 2010 r., Knauf Gips/Komisja, C-407/08 P, EU:C:2010:389, pkt 23 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 98 Z powyższego wynika, że na zainteresowanym przedsiębiorstwie ciąży z jednej strony obowiązek wykazania, iż nie miało dostępu do niektórych dowodów odciążających i, z drugiej strony, że mogłyby je wykorzystać w swej obronie (zob. podobnie wyrok z dnia 1 lipca 2010 r., Knauf Gips/Komisja, C-407/08 P, EU:C:2010:389, pkt 24).
- 99 Tymczasem w niniejszej sprawie ze szczegółowej analizy przeprowadzonej przez Sąd w pkt 629–659 zaskarżonego wyroku wynika, że spółka Intel w trakcie postępowania administracyjnego była w posiadaniu – poza jawną wersją wewnętrzną notatki sporządzonej przez Komisję w związku z przesłuchaniem pana D1 – „dokumentu ze spotkania” zawierającego odpowiedzi na piśmie Della na pytania zadane ustnie panu D1 w trakcie tego spotkania.
- 100 Ponadto – jak wskazano w pkt 44–49 i 628 zaskarżonego wyroku – o ile spółce Intel umożliwiono wyrażenie w toku postępowania przed Sądem uwag w świetle poufnej wersji tej wewnętrznej notatki, która zawierała wskazówki odnośnie do treści dyskusji, o tyle jednak nie dostarczyła ona żadnych poszlak pozwalających przypuszczać, że Komisja powstrzymała się od utrwalenia, w trakcie tego przesłuchania, części o charakterze odciążającym, które mogłyby być przydatne na jej obronę w zakresie, w jakim były tego rodzaju, że rzucały inne światło na dowody z dokumentów bezpośrednich użytych w spornej decyzji w celu wykazania wzajemnej zgodności analizowanych praktyk.
- 101 Spółka Intel w szczególności – jak podkreśla Komisja – nie wykorzystała możliwości, jaką dysponowała zgodnie z art. 68–76 regulaminu postępowania przed Sądem w brzmieniu obowiązującym w momencie wydania zaskarżonego wyroku, do wystąpienia z wnioskiem o wezwanie przed Sąd pana D1 w charakterze świadka. Nawet nie wykazała przed Sądem, że podjęła próbę skontaktowania się z panem D1 w celu uzyskania od niego potwierdzenia, iż przytoczył w trakcie swojego przesłuchania okoliczności odciążające, które mogły być wykorzystane dla obrony spółki Intel.
- 102 W tych okolicznościach opisane w pkt 93 niniejszego wyroku naruszenia prawa, którymi jest obarczony zaskarżony wyrok, nie są tego rodzaju, że skutkują nieważnością wniosku sformułowanego w pkt 625 zaskarżonego wyroku, zgodnie z którym postępowanie administracyjne jest wolne od uchybień stanowiących naruszenie prawa do obrony spółki Intel, które mogą poskutkować stwierdzeniem nieważności spornej decyzji (zob. podobnie wyrok z dnia 18 lipca 2013 r., Komisja i in./Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P i C-595/10 P, EU:C:2013:518, pkt 164).

- 103 Zarzuty szczegółowe pierwszy i drugi w ramach zarzutu czwartego należy w konsekwencji oddalić jako bezskuteczne (zob. podobnie wyrok z dnia 12 lutego 2015 r., Komisja/IPK International, C-336/13 P, EU:C:2015:83, pkt 66).
- 104 W zakresie, w jakim trzeci zarzut szczegółowy w ramach zarzutu czwartego ma związek z zastosowaniem w odniesieniu do niniejszej sprawy wyroku z dnia 25 października 2011 r., Solvay/Komisja (C-109/10 P, EU:C:2011:686), należy stwierdzić, że Sąd wypowiedział się w tej kwestii w ramach badania uzupełniającego konsekwencji hipotetycznego uchybienia proceduralnego dla spornej decyzji.
- 105 Tymczasem zarzuty szczegółowe skierowane przeciwko uzupełniającemu uzasadnieniu wyroku nie mogą skutkować uchyleniem tego wyroku i są zatem nieskuteczne (zob. podobnie wyrok z dnia 21 grudnia 2011 r., Francja/People’s Mojahedin Organization of Iran, C-27/09 P, EU:C:2011:853, pkt 79 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 106 Wobec powyższego trzeci zarzut szczegółowy w ramach zarzutu czwartego musi zostać oddalony jako nieskuteczny.
- 107 Wynika stąd, że zarzut czwarty należy oddalić w całości.

W przedmiocie zarzutu pierwszego opartego na naruszeniu prawa z uwagi na niezbadanie spornych rabatów w świetle całości istotnych okoliczności

Argumentacja stron

- 108 Zarzut pierwszy, który należy zbadać w trzeciej kolejności, w zakresie, w jakim dotyczy kwalifikacji nadużycia pozycji dominującej w rozumieniu art. 102 TFUE, dzieli się na trzy zarzuty szczegółowe.
- 109 Poprzez pierwszy zarzut szczegółowy w ramach zarzutu pierwszego spółka Intel utrzymuje, że rabaty lojalnościowe mogą zostać zakwalifikowane jako nadużycie dopiero po zbadaniu wszystkich istotnych okoliczności zmierzających do ustalenia, czy rabaty mogą ograniczyć konkurencję. Spółka Intel opiera się w szczególności na pkt 70 i 71 wyroku z dnia 19 kwietnia 2012 r., Tomra Systems i in./Komisja (C-549/10 P, EU:C:2012:221), aby móc wywnioskować, że analiza wszystkich okoliczności ma zastosowanie bez różnicy względem rabatów za wyłączność, jak również w odniesieniu do innych form obniżek związanych ze skutkiem promującym lojalność.
- 110 Intel dodaje, że ani brzmienie, ani struktura art. 102 TFUE nie wskazują, iż pewne rodzaje zachowań, jeśli są stosowane przez przedsiębiorstwo zajmujące pozycję dominującą, należy zakwalifikować jako antykonkurencyjne ze swej natury.
- 111 Spółka Intel utrzymuje, że utrwalone orzecznictwo Trybunału ustanawia, w celu stwierdzenia istnienia nadużycia pozycji dominującej w rozumieniu art. 102 TFUE, wymóg zbadania wszystkich okoliczności, włącznie z badaniem poziomu przedmiotowych rabatów, ich okresu obowiązywania, części rynku, których dotyczą, potrzeb klientów i kwestii, czy rabaty te mogą skutkować wykluczeniem z rynku konkurenta równie skutecznego (*as efficient competitor test*, zwany dalej „testem AEC”) w celu wykazania, że takie rabaty mogą ograniczyć konkurencję, a zatem stanowią nadużycie pozycji dominującej w rozumieniu art. 102 TFUE.
- 112 Ponadto twierdzenie Sądu w pkt 94 zaskarżonego wyroku, zgodnie z którym przedsiębiorstwo posiadające pozycję dominującą mogłoby uzasadnić, że jego zachowanie jest obiektywnie uzasadnione, stanowiłoby nieprawdziwą możliwość, skoro w pkt 89 tego wyroku Sąd stwierdził, iż nie można uznać

korzystnego wpływu takiego zachowania. Tak samo stanowisko Komisji prowadziłyby do odwrócenia ciężaru dowodu, ponieważ spółka Intel musiałaby uzasadnić swoje zachowanie, zanim nawet Komisja by wykazała, że może ono powodować ograniczenie konkurencji.

- 113 Poprzez drugi zarzut szczegółowy w ramach zarzutu pierwszego spółka Intel zarzuca Sądowi, że nie przeprowadził oceny prawdopodobieństwa ograniczenia konkurencji. Tak więc okoliczność faktyczna, że sporne rabaty są zakwalifikowane albo zbadane w zaskarżonym wyroku jako rabaty za wyłączność nie powinna wykluczać badania ich potencjału w zakresie ograniczenia konkurencji.
- 114 W trzecim zarzucie szczegółowym w ramach zarzutu pierwszego spółka Intel podnosi, że analiza Sądu, przeprowadzona w pkt 172–197 zaskarżonego wyroku odnośnie do potencjału rabatów w zakresie ograniczenia konkurencji i zmiierzająca do wykazania, że przedmiotowe zachowanie względem beneficjentów rabatów może ograniczyć konkurencję, jest niedostateczna i nie eliminuje wcześniej określonych naruszeń prawa.
- 115 Sąd niesłusznie pominął istotne okoliczności, takie jak niedostateczne pokrycie rynku przez sporne rabaty, krótki okres trwania kwestionowanych praktyk, brak wykluczenia i szybki spadek cen, jak również wstępna analiza konkurenta równie skutecznego.
- 116 Jeśli chodzi o pokrycie rynku przez sporne rabaty, Sąd błędnie stwierdził, że część rynku objęta spornym zachowaniem była znaczna. Poziom badanego pokrycia – średnio 14% – nie jest porównywalny z wykluczeniem na poziomie 39% danego rynku w sprawie zakończonej wyrokiem z dnia 19 kwietnia 2012 r., Tomra Systems i in./Komisja (C-549/10 P, EU:C:2012:221) i 40% w sprawie zakończonej wyrokiem z dnia 23 października 2003 r., Van den Bergh Foods/Komisja (T-65/98, EU:T:2003:281). Spółka Intel w tym względzie podważa argument Komisji, zgodnie z którym pokrycie rynku przez kwestionowane praktyki jest nieistotne, ponieważ nie dotyczy ono konkretnych skutków. Spółka Intel odpowiada, że podstawowe pokrycie rynku stanowi konieczny element dla możliwości stwierdzenia nadużycia.
- 117 Jeśli chodzi o czas trwania zarzucanych praktyk, to spółka Intel uważa, że umowy o krótkim okresie obowiązywania nie wywołują żadnych – rzeczywistych czy potencjalnych – szkodliwych skutków. Spółka Intel dodaje, że Sąd w celu stwierdzenia w pkt 113 zaskarżonego wyroku, iż okres stosowania umów nie był krótki, nie oparł się na okresie umów rozpatrywanych indywidualnie, lecz na kumulacji różnych umów, tak że nie mógł uwzględnić faktu, iż klienci spółki Intel często mogli zrezygnować ze swoich umów. Intel w tym względzie podważa twierdzenie Komisji, zgodnie z którym klienci OEM nie mogli zrezygnować z umów zawartych z tą spółką mimo ich krótkiego okresu obowiązywania. Bezsporna okoliczność faktyczna, że Dell zmienił dostawcę na korzyść spółki AMD, podczas gdy rabaty spółki Intel osiągnęły najwyższy poziom, stanowił dowód na to, że możliwość zmiany była realna.
- 118 Jeśli chodzi o brak zamknięcia spornych rabatów, spółka Intel stoi na stanowisku, że Sąd nie wziął pod uwagę ograniczeń w zakresie zdolności produkcyjnych, którym musiała stawić czoło spółka AMD i które uniemożliwiły temu przedsiębiorstwu zaspokojenie popytu w zakresie CPU, tak że spółki Dell i Lenovo zaopatrywały się wyłącznie w spółce Intel w badanym okresie.
- 119 Jeśli chodzi o znaczenie testu AEC, to Sąd dopuścił się naruszenia prawa poprzez nieuwzględnienie w spornej decyzji dokonanej przez Komisję analizy jako istotnej i stanowiącej część kontroli, do której przeprowadzenia jest zobowiązany w celu zastosowania się do europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, podpisanej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r. Według spółki Intel nie chodzi o kwestię, czy Komisja miała obowiązek przeprowadzenia tego testu. W zakresie, w jakim przeprowadziła ona taką analizę, chodzi raczej o właściwie ocenione wyniki, które należało wziąć pod uwagę na podstawie całości istotnych okoliczności w celu wykazania istnienia prawdopodobieństwa ograniczenia konkurencji.

- 120 ACT zasadniczo przyłącza się do stanowiska spółki Intel.
- 121 Komisja uważa, że zarzut pierwszy podniesiony przez spółkę Intel opiera się na niczym niepopartym postulacie, zgodnie z którym rabaty za wyłączność są zwyczajnym rodzajem praktyki cenowej. Zadaniem Trybunału nie było zatem zbadanie tego pierwszego zarzutu.
- 122 Pomocniczo Komisja podnosi, że rabaty za wyłączność przedstawiają cechy antykonkurencyjne, takie że generalnie brak jest uzasadnienia dla wykazywania potencjału w zakresie ograniczenia konkurencji. Te rabaty miały zatem skutek odstrasżający wywołany perspektywą dla przedsiębiorstwa będącego klientem utraty rabatów na niepodważalnej części rynku. Wynika stąd, że generalnie ograniczały one wolność klientów w zakresie wyboru ich źródeł zaopatrzenia w zależności od najbardziej atrakcyjnej oferty.
- 123 Ponadto spółka Intel dokonała błędnej wykładni pkt 70 i 71 wyroku z dnia 19 kwietnia 2012 r., *Tomra Systems i in./Komisja* (C-549/10 P, EU:C:2012:221), twierdząc, że te punkty dotyczyły rabatów za wyłączność.
- 124 Komisja uważa, że argumentacja sformułowana w drugiej kolejności przez spółkę Intel jest niedopuszczalna z tego powodu, iż nie powołuje się na jakiegokolwiek naruszenie prawa.
- 125 W każdym razie rzeczona argumentacja była nieskuteczna, skoro w pkt 172–197 zaskarżonego wyroku Sąd stwierdził, iż zachowanie spółki Intel miało potencjał w zakresie ograniczenia konkurencji.
- 126 Komisja dodaje tytułem ewentualnym, że kryterium prawne wynikające z orzecznictwa dotyczącego praktyk taryfowych, jak również praktyk cenowych o skutku wykluczającym nie podlega zastosowaniu do rabatów za wyłączność. W tym względzie wyjaśnia ona, że Trybunał mógł transponować kryterium prawne oceny charakteru nadużycia praktyk taryfowych na systemy rabatów w wyroku z dnia 19 kwietnia 2012 r., *Tomra Systems i in./Komisja* (C-549/10 P, EU:C:2012:221), lecz przy okazji tych ostatnich systemów wyraźnie powtórzył, iż przedsiębiorstwo zajmujące pozycję dominującą nadużywa tej pozycji, jeśli wykorzystuje taki system rabatów.
- 127 Po trzecie, Komisja uważa, że nie ma konieczności, aby Trybunał badał argumenty podniesione przez spółkę Intel odnośnie do pkt 172–197 zaskarżonego wyroku, skoro Sąd tytułem uzupełniającym zbadał kwestię, czy Komisja w spornej decyzji ustaliła potencjał spółki Intel w zakresie ograniczenia konkurencji.
- 128 Pomocniczo Komisja podnosi, że zaskarżony wyrok wykazuje w sposób wystarczający pod względem prawnym istnienie ogólnej strategii i że argumenty spółki Intel w tym punkcie są niedopuszczalne, ponieważ zmierzają do nowej oceny faktów. Odpowiada ona również na argumenty spółki Intel dotyczące istotnego charakteru pokrycia rynku oraz okresu trwania praktyki.

Ocena Trybunału

- 129 W pierwszej kolejności spółka Intel w drodze dwóch pierwszych zarzutów szczegółowych w ramach zarzutu pierwszego, wspierana przez ACT, zasadniczo zarzuca Sądowi przyjęcie, że przedmiotowe praktyki mogą zostać zakwalifikowane jako nadużycie pozycji dominującej w rozumieniu art. 102 TFUE bez uprzedniego zbadania całości okoliczności niniejszej sprawy i bez zbadania prawdopodobieństwa, że ograniczenie konkurencji jest rezultatem tego zachowania.
- 130 W drugiej kolejności spółka Intel poprzez trzeci zarzut szczegółowy w ramach zarzutu pierwszego krytykuje analizę Sądu przeprowadzoną uzupełniająco, w szczególności w pkt 172–197 zaskarżonego wyroku, dotyczącą potencjału rabatów i wypłat dokonywanych na rzecz Della, HP, NEC oraz spółek Lenovo i MSH w zakresie ograniczenia konkurencji w świetle okoliczności niniejszej sprawy.

- 131 W tym kontekście spółka Intel podważa w szczególności ocenę Sądu odnośnie do znaczenia testu AEC zastosowanego przez Komisję w niniejszej sprawie.
- 132 Podnosi ona w szczególności, że skoro Komisja przeprowadziła taki test, Sąd powinien był zbadać jej argumentację opartą na okoliczności faktycznej, iż zastosowanie tego testu zawierało liczne błędy oraz że jeśli zostałby prawidłowo zastosowany, to doprowadziłby do wniosku odmiennego niż ten, do którego doszła Komisja, a mianowicie, że sporne rabaty nie miały potencjału w zakresie ograniczenia konkurencji.
- 133 W tym względzie należy przypomnieć, że art. 102 TFUE nie ma bowiem na celu uniemożliwienia przedsiębiorstwu zdobycia, dzięki jego własnym świadczeniom, dominującej pozycji na rynku. Przepis ten nie zmierza także do zapewnienia, aby konkurenci mniej skuteczni niż przedsiębiorstwo zajmujące pozycję dominującą pozostali na rynku (zob. w szczególności wyrok z dnia 27 marca 2012 r., Post Danmark, C-209/10, EU:C:2012:172, pkt 21 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 134 Nie każdy skutek w postaci wykluczenia musi koniecznie prowadzić do naruszenia konkurencji. Z definicji konkurencja oparta na jakości może doprowadzić do zniknięcia z rynku lub do odsunięcia na dalszy plan konkurentów mniej skutecznych, a zatem – mniej interesujących dla konsumentów w szczególności pod względem cen, możliwości wyboru, jakości i innowacyjności (zob. w szczególności wyrok z dnia 27 marca 2012 r., Post Danmark, C-209/10, EU:C:2012:172, pkt 22 i i przytoczone tam orzecznictwo).
- 135 Tymczasem na przedsiębiorstwie zajmującym pozycję dominującą ciąży szczególna odpowiedzialność za to, by swym zachowaniem nie naruszało ono skutecznej i niezakłóconej konkurencji na wspólnym rynku (zob. wyroki: z dnia 9 listopada 1983 r., *Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin/Komisja*, 322/81, EU:C:1983:313, pkt 57; a także z dnia 27 marca 2012 r., *Post Danmark*, C-209/10, EU:C:2012:172, pkt 23 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 136 Z tego względu art. 102 TFUE zakazuje w szczególności przedsiębiorstwu zajmującemu pozycję dominującą stosowania praktyk powodujących skutki w postaci wykluczenia wobec jego konkurentów uważanych za będących równie skutecznymi jak to przedsiębiorstwo oraz wzmacniających jego dominującą pozycję przy użyciu środków innych niż konkurencja oparta na jakości. Z tej perspektywy nie każda konkurencja cenowa może być uznana za zgodną z prawem (zob. podobnie wyrok z dnia 27 marca 2012 r., *Post Danmark*, C-209/10, EU:C:2012:172, pkt 25).
- 137 W tym względzie już orzeczono, że w przypadku przedsiębiorstwa zajmującego dominującą pozycję na rynku fakt związania nabywców – nawet na ich wniosek – obowiązkiem lub obietnicą zaopatrywania się wyłącznie w tym przedsiębiorstwie celem pokrycia całości lub znacznej części ich zapotrzebowania stanowi nadużywanie dominującej pozycji w rozumieniu art. 102 TFUE, bez względu na to, czy to zobowiązanie zostało zaciągnięte bez dodatkowych zastrzeżeń, czy też w zamian za przyznanie rabatu. To samo dotyczy sytuacji, w której takie przedsiębiorstwo, nie nakładając na nabywców formalnego obowiązku, stosuje, na mocy umów zawartych z tymi nabywcami albo jednostronnie, system rabatów lojalnościowych, to znaczy upustów przyznawanych pod warunkiem, że klient zaopatruje się celem pokrycia całości lub istotnej części swojego zapotrzebowania wyłącznie w przedsiębiorstwie zajmującym pozycję dominującą (zob. wyrok z dnia 13 lutego 1979 r., *Hoffmann-La Roche/Komisja*, 85/76, EU:C:1979:36, pkt 89).
- 138 Niemniej jednak to orzecznictwo należy uściślić, w wypadku gdy dane przedsiębiorstwo w toku postępowania administracyjnego podnosi dowody na poparcie tego, że jego zachowanie nie miało zdolności do ograniczenia konkurencji, w szczególności – wywołania skutków zarzucanego wykluczenia.

- 139 W takim wypadku Komisja jest nie tylko zobowiązana do zbadania z jednej strony wagi pozycji dominującej przedsiębiorstwa na rynku właściwym i z drugiej strony stopnia objęcia rynku zarzucaną praktyką, jak również warunków i sposobów przyznawania analizowanych rabatów, okresu ich ważności i ich wysokości, lecz także ma ona obowiązek przeprowadzenia oceny istnienia strategii mającej na celu wykluczenie z rynku konkurentów przynajmniej o takiej samej skuteczności (zob. analogicznie wyrok z dnia 27 marca 2012 r., *Post Danmark*, C-209/10, EU:C:2012:172, pkt 29).
- 140 Analiza zdolności wykluczającej jest również istotna dla oceny kwestii, czy system rabatów wchodzący zasadniczo w zakres zakazu ustanowionego w art. 102 TFUE może być obiektywnie uzasadniony. Ponadto wynikające z systemu rabatów skutki wykluczenia, niekorzystne dla konkurencji, mogą zrównoważyć, czy też przeważać korzyści pod względem efektywności, z których ma pożytek również konsument (wyrok z dnia 15 marca 2007 r., *British Airways/Komisja*, C-95/04 P, EU:C:2007:166, pkt 86). Takie wyważenie skutków kwestionowanej praktyki – korzystnych i niekorzystnych dla konkurencji – może być dokonane w decyzji Komisji dopiero po przeprowadzeniu związanego z analizowaną praktyką badania potencjału w zakresie wykluczenia konkurentów przynajmniej tak samo skutecznych jak przedsiębiorstwo zajmujące pozycję dominującą.
- 141 Jeśli w decyzji stwierdzającej, że system rabatów stanowi nadużycie, Komisja przeprowadzi taką analizę, to do Sądu należy zbadanie wszystkich argumentów wnoszącej odwołanie zmierzających do podważenia ustaleń dokonanych przez Komisję, jeśli chodzi o zdolność wykluczającą systemu analizowanych rabatów.
- 142 Komisja w niniejszej sprawie, podkreślając w spornej decyzji, że analizowane rabaty z samej swojej natury miały potencjał do ograniczenia konkurencji w ten sposób, że analiza wszystkich okoliczności sprawy, w szczególności test AEC, nie były konieczne dla stwierdzenia nadużycia pozycji dominującej (zob. w szczególności pkt 925 i 1760 tej decyzji), jednak przeprowadziła dogłębne badanie tych okoliczności, poświęcając w jej pkt 1002–1576 szczegółowe rozważania na swoją analizę przeprowadzoną w ramach testu AEC, analizę, która doprowadziła ją do wniosku w pkt 1574 i 1575 tejże decyzji, że konkurent równie skuteczny musiałby stosować ceny, które byłyby nierealne, i że stąd praktyka polegająca na analizowanych rabatach mogła mieć skutki w postaci wykluczenia takiego konkurenta.
- 143 Wynika stąd, że w spornej decyzji test AEC miał realne znaczenie przy dokonywaniu przez Komisję oceny zdolności praktyki przedmiotowych rabatów do wywołania skutku w postaci wykluczenia równie skutecznych konkurentów.
- 144 W tych okolicznościach Sąd miał obowiązek zbadania wszystkich argumentów spółki Intel sformułowanych na temat wspomnianego testu.
- 145 Tymczasem w pkt 151 i 166 zaskarżonego wyroku Sąd orzekł, że nie było konieczności zbadania, czy Komisja przeprowadziła test AEC w sposób zgodny z zasadami sztuki i bez popełnienia błędów, i że nie było też konieczne zbadanie kwestii, czy alternatywne obliczenia zaproponowane przez spółkę Intel zostały dokonane w prawidłowy sposób.
- 146 Sąd w ramach dodatkowego badania okoliczności niniejszej sprawy uznał więc, w pkt 172–175 zaskarżonego wyroku, test AEC przeprowadzony przez Komisję za pozbawiony jakiegokolwiek znaczenia i nie ustosunkował się zatem do krytyki wyrażonej względem niego przez spółkę Intel.
- 147 W konsekwencji – bez konieczności orzekania w przedmiocie zarzutów drugiego, trzeciego i szóstego – należy uchylić zaskarżony wyrok w zakresie, w jakim Sąd niesłusznie powstrzymał się w ramach swojego badania potencjału spornych rabatów w zakresie ograniczenia konkurencji od uwzględnienia argumentacji spółki Intel mającej na celu ujawnienie błędów popełnionych przez Komisję w ramach testu AEC.

W przedmiocie przekazania sprawy Sądowi

- 148 Zgodnie z art. 61 akapit pierwszy statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w przypadku uchylenia orzeczenia Sądu Trybunał może wydać orzeczenie ostateczne w sprawie, jeśli stan postępowania na to pozwala. Ta kwestia nie jest jednak poruszana w niniejszym postępowaniu.
- 149 Kontrola Sądu w świetle argumentów przytoczonych przez spółkę Intel odnośnie do potencjału spornych rabatów w zakresie ograniczenia konkurencji oznacza bowiem zbadanie okoliczności faktycznych i względów gospodarczych, co stanowi zadanie Sądu.
- 150 Wobec tego należy skierować sprawę do ponownego rozpoznania przez Sąd.

W przedmiocie kosztów

- 151 Ze względu na to, że sprawa zostaje przekazana Sądowi do ponownego rozpoznania, rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów niniejszego postępowania odwoławczego nastąpi w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

- 1) **Wyrok Sądu Unii Europejskiej z dnia 12 czerwca 2014 r., Intel/Komisja (T-286/09, EU:T:2014:547) zostaje uchylony.**
- 2) **Sprawa zostaje przekazana Sądowi Unii Europejskiej do ponownego rozpoznania.**
- 3) **Rozstrzygnięcie o kosztach nastąpi w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.**

Podpisy